

НОВИЙ «ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ПЕРІОД»

АБО ВОЄННІ ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ 2023 РОКУ

Володимир Горбулін,
доктор технічних наук,
академік НАН України,
перший віце-президент
НАН України,
м. Київ

Валентин Бадрак
канд. філол. наук,
директор
Центру досліджень
армії, конверсії
та роззброєння,
м. Київ

Перехід у 2023 рік прогнозовано відбувся без особливих змін на стратегічному рівні. Те, що спіраль війни путінської Росії проти України вийде на новий виток, було відомо ще на початку осені – після того, як «колективний Захід», м'яко кажучи, утримався від безкомпромісної підтримки українського наступу «прискореними темпами», а деякі західні лідери й у січні 2023-го року вагалися, чи не треба зберегти існуючий порядок у Росії задля зменшення воєнних ризиків для Європи чи ризиків неконтрольованого хаосу внаслідок розпаду недоімперії після падіння злочинного режиму Путіна. Західні демократії на рівні вступу у новий 2023-й рік виглядали інфантильною спільнотою з намаганням зберегти світ у нинішньому, мінімально модернізованому вигляді. Однак таке відверте побоювання прямого зіткнення НАТО з РФ послабило «колективний Захід» навіть попри наявну беззаперечну воєнну могутність. Здається, у західних столицях ще свято вірять у можливість довести «справу Путіна» до логічного кінця завдяки обережному й методичному тиску – звідси й мінімізовані дози військово-технічної допомоги Україні. Але всім зрозуміло, що курс Заходу на єдиний сценарій є вкрай ризикованим, бо потенційних сценаріїв насправді кілька, і майже бездоганна, математично викреслена стратегія Заходу може дати збій.

Немає сумнівів, що позиція Заходу додала впевненості Кремлю. Тому в січні важко було знайти ознаки ймовірної перемоги України у 2023 році. У січні війна на багатьох ділянках стала більш статичною, хоча Київ докладав неабияких зусиль для оборонних дій ЗСУ у частині безперервного тиску на ворога. Однак і Москва не припиняла наступальних кроків, бо status-quo справді загрожує залишкам іміджу Путіна всередині його прогнилого царства. Небезпідставно на початку січня 2023 року почалися розмови про «новий визначальний етап» війни протягом кількох наступних місяців. Фактично йдеться про черговий виток випробувань для України залізом і кров'ю. Таких тяжких станів після масштабного вторгнення було вже кілька, і кожного разу Україна була майже на межі... Кремль затято налаштував досягти успіху давно проваленої «спеціальної військової операції», Київ вустами головного розвідника **К. Буданова** пообіцяв потужний наступ навесні. Обіцянки сторін виглядали як психологічний тиск та нагадували впевнений обмін «люб'язностями» бійців ММА перед боєм.

Проте у січні 2023-го року можна цілком впевнено констатувати оновлені «вихідні дані». З одного боку, повної ізоляції кремлівського режиму не вийшло, так само як не вийшло досягти відчутних технологічних обмежень, що заохочує Кремль до підготовки нового наступу на Україну та продовження відвертого шантажу західного світу. З іншого боку, ініціатива залишається в руках української армії, і саме ЗСУ нав'язують порядок денний на полі бою. На кінець 22-го – початок 23-го українській армії багато чого вдалося, і це добре зафіксувала чиясь камера, що знімала кривавого московського диктатора у святвечір. Особливо запам'яталися маленькі, злі, бігаючі очі – очі самотньої, ймовірно, вже покинутої, розгубленої та розчавленої людини. Картинка набагато гірша, ніж це було 9 травня 2022 року. Однак після імітації параду кремлівський керманіч вигадав вкрай виснажливу, криваву й доволі небезпечну для України «битву за Донбас», а режим досі не впав, та й окупованої у 22-му році території у загарбників ЗСУ відбили поки що близько половини.

Усе це дає підстави для роздумів, на що ж українці можуть розраховувати у 2023-ому році.

Розбалансований світ в епоху зростання нестабільності в РФ

Після того як відбулися вражаючі удари по бойових аеродромах у глибині Росії у Саратовській та Рязанській областях, що призвели до шоку в Кремлі та завели в ступор навіть найбільш красномовних пропагандистів, – увесь світ усвідомив зростання потенціалу українського війська, причому, далеко не тільки за рахунок західної допомоги. Тому **найвагомішим чинником** натиску на ворога є здатність сил оборони України просуватися, безперервно тіснити противника, готуватися до звільнення та безпосередньо звільняти окуповані території, не припиняти активних дій та не втрачати ініціативу. Навіть маленькі позитивні епізоди, що утворюють велику панораму війни, є запорукою потужного психологічного впливу на армію Росії, на її військово-політичне керівництво та й на саме суспільство ворожої країни. Але найважливіше – натиски української армії унеможливають для Росії результативну масштабну мобілізацію і належну підготовку відмобілізованого контингенту. Така тактика вдавалася ЗСУ наприкінці 2022-го та у січні 2023-го року: потужні високоточні удари, що забезпечувалися високим рівнем розвідки та підтримкою з боку підпілля, дозволяли результативно нищити не тільки скупчення військової техніки й арсенали з боєприпасами, але й пункти дислокації особового складу, включно й нових мобілізованих. Останнє значною мірою сприяло поглибленню деморалізації тих росіян, які щойно поповнювали лави ЗС РФ в рамках рішення Кремля створити до 2026-го року 1,5-мільйонну армію. Якщо вважати статистичні дані 2022-го року правдивими, то терміновий виїзд з РФ близько 900 тис. осіб можна вважати високим рівнем ухилів від мобілізації.

Щоправда, Кремль вигадав механізм підготовки мобілізаційного контингенту – з осені 2022-го року за рахунок найманців ПВК «Вагнер» путінський режим намагався посилити свої позиції. Противник утворив низку додаткових центрів підготовки – в Білорусі та на базі 16-и університетів. Знайшлися й нові «мотиватори» для населення – у січні 2023-го в кількох районах Москви демонстративно розгорнули комплекси ППО С-400, щоб усі зрозуміли: справи кепські, НАТО може піти атакою на Москву, тож треба усім встати на захист «матінки-росії».

З урахуванням активності «креативного» ворога та вибіркової допомоги Заходу стало зрозумілим, що реалізація наступальної операції навіть на кінець січня виглядала для ЗСУ досить ризикованою справою. З одного боку, необхідно поспішати, щоб вийшла гра на випередження противника – плани РФ стрімко нарощуються, а можливість повторного наступу противника стала цілком очевидною і прогнозованою (незважаючи на висновки Пентагону станом на 19 січня, що вони не бачать підготовки нового наступу РФ¹). Однак дефіцит важкої наступальної зброї робить наступ ЗСУ проблематичним.

Забезпечення переваг ЗСУ у наступі та збереження армії від значних втрат могли б дати сучасне озброєння та військова техніка. **І це є другий (після безпосередньої активності ЗСУ) за вагомістю чинник створення умов для перемоги України.**

Станом на кінець січня, незважаючи на потужні пакети допомоги для України від західних партнерів, суттєві ризики наступу ЗСУ не були подолані. А непоспішливі темпи постачання озброєнь «союзниками» не знімають ці ризики і до березня 2023-го року.

«Зараз війна в Україні досягла критичної точки. Ми повинні зробити все, що можемо», – сказав президент США **Джо Байден** під час зустрічі зі своїм урядом 5 січня 2023-го року². У контексті січневих рішень про надання Україні зброї цю заяву можна інтерпретувати по-різному. З одного боку, як усвідомлення можливості ЗСУ вибити противника із окупованих територій, з другого – як необхідність термінового посилення українського війська для відбиття нового наступу РФ, який, за всіма ознаками, таки готується. Обидві тези будуть вірними, але вони різні у часі, оскільки відсутність оперативного забезпечення вдалого наступу ЗСУ залишає лише можливість організації активної оборони. Немає сумніву, що Байден справді хоче перемоги України – у вигляді очищення від ворожих угруповань до президентських виборів в США 2024-го року. Однак також немає сумніву, що сам Байден та весь «колективний Захід», що за ним стоїть, побоюються української перемоги – чим ближче до закінчення війни, тим Захід діє все більш обережно. У столицях ключових держав НАТО мріють, щоб усе відбулося тихо, без колапсу, без розпаду Росії та втрати контролю над ядерною зброєю. Звісно, спрацьовує й «страшилка» **Путіна** про ймовірність приходу до влади когось із штучно наближених «хижаків» – злочинця **Пригожина** чи невиліковно неадекватного **Кадирова**.

Напередодні своєї заяви Байден провів розмову з канцлером Німеччини **О. Шольцом** та домовився про посилення України комплексами БМП Bradley і Marder (йшлося про 50 американських та 40 німецьких машин). Франція днем раніше оголосила про відправку Україні партії колісних БРМ AMX-10 RC, які за досить потужну 105-мм гармату навіть називають «легкими танками». Усі ці машини застарілі – розробки 70-х років минулого століття (Marder взагалі з кінця 1960-х років). Хоча, напевне, ЗСУ отримають їх модернізовані версії – можливо, з новими типами боєприпасів. Наприклад, відомо, що США для України готують бойові машини піхоти M2 Bradley у версії M2A2 ODS – модифікацію машин часів війни в Іраку 1991 року, тобто з бойовою інформаційно-керуючою системою для обміну інформацією з розвідувальними супутниками та всіма підрозділами, тактичною навігаційною системою та цифровою системою орієнтування. Загальний огляд номенклатури озброєння останніх пакетів допомоги вказує на такі нюанси. Скажімо, тактичні авіаційні ракети Zuni розробки 50-х років минулого століття застосовувалися ще в американсько-в'єтнамській війні (їх використання у ЗС США завершилося ще в 1980-х).

У новий пакет від США також вперше увійшли зенітні ракети Rim-7 Sea Sparrow, які зможуть з українських ЗРК «Бук» збивати крилаті ракети. Це добра зброя та потужне рішення, хоча й розробки далеких 1970-х.

Усі ці факти зовсім не принижують надане нам озброєння, оскільки саме воно надало можливість Україні вистояти. Але приклади ці досить показові, оскільки виникає запитання: така зброя надається для перемоги чи

¹ <https://www.radiosvoboda.org/a/news-usa-pentagon-rosiya-nastup/32230614.html>

² <https://www.washingtonpost.com/national-security/2023/01/05/bradley-marder-us-germany/>

**Президент України Володимир Зеленський і Президент США Джо Байден під час перемовин 21 грудня 2022 року у Білому домі. Вашингтон, США.
AP Photo/Patrick Semansky**

для подальшого виснаження Росії? І чи не є це паліативним рішенням для сучасної ситуації?

У січні 2023-го року до 3-мільярдного першого пакету допомоги додався майже такий самий – 2,5 млрд доларів. Правда, що обидва пакети та допомога багатьох інших партнерів хорошо забезпечили ЗСУ легкою бронетехнікою, сучасною артилерією, потужними боеприпасами та найбільш сучасними засобами ППО. Для стримування наступів РФ Збройні сили України справді мають беззаперечні технологічні переваги. Для прикладу можна навести такий показовий епізод: в ніч на 24 січня ПС ЗСУ знищили за півгодини бою відразу три ворожі вертольоти Ка-52. Однак для забезпечення потужного наступу ЗСУ Україна давно нагадувала про необхідність отримання танків (головкомандувач ЗСУ генерал **Валерій Залужний** говорив про потребу в три сотні одиниць), ударних безпілотників, бойових літаків, оперативної-тактичних ракет дальності дії 300 км. Про те, що ЗСУ треба передати американські М1 Abrams, німецькі Leopard-2 або французькі Leclerc, в січні 2023 року наголосило навіть агентство Bloomberg.

Цікаво, що з початку 2023-го року Польща вже розглядала можливість передати Україні танки німецького виробництва Leopard-2 – спочатку йшлося про погодження з Німеччиною³, але пізніше Варшава заявила, що діятиме і без погодження. У Польщі, яка сама має на озброєнні понад 240 танків Leopard, добре розуміють вагомості такого посилення ЗСУ для забезпечення наступу. Тим більше, що сама вона в поточному році має отримати перші 116 нових американських танків Abrams з партії у 250 одиниць.

Під час засідання країн-партнерів у січні 2023-го у форматі «Рамштайн» США утрималися від передачі Києву танків Abrams та далекобійних ракет АТАСМС. У цьому контексті неабияке значення мали зустрічі директора ЦРУ США **Вільяма Бернса** з президентом України **Володимиром Зеленським** під час його візиту до Києва та голови Об'єднаного комітету начальників штабів США генерала **Марка Міллі** з головкомандувачем ЗСУ генералом **Валерієм Залужним** у Польщі.

У січні 2023-го Британія взяла лідерство у постачанні Україні озброєнь, зокрема саме Лондон вирішив припинити «танкову блокаду». 15 січня в уряді Британії підтвердили плани передачі Україні бригади з 14 танків Challenger II і близько 30 САУ калібру 155 мм AS90, а також ракети й десятки тисяч артилерійських снарядів. Варто нагадати, що Лондон у грудні 2022-го року розглядав постачання Україні систем озброєння більшої дальності. Тоді ж передбачалася поставка США керованих авіабомб JDAM, але невідомо, чи вони з'явилися в ПС ЗСУ. До цього слід додати, що командувач британської армії генерал **Патрік Сандерс** висловився, що поразка Росії у війні з Україною «робить нас безпечнішими». Це потужні заяви, бо саме вони можуть стимулювати Берлін та Вашингтон до передачі танків, що також дозволить зробити це не тільки Польщі, але й Фінляндії, Австрії та іншим країнам. У січні в ЗСУ почали створювати нові військові частини з огляду на очікуване постачання західних танків.

Ще одним потужним закликотом стала готовність Нідерландів розглянути можливість допомоги Україні винищувачами F-16. Власне після цієї заяви розпочалися дискусії,

³ <https://www.wsj.com/articles/u-s-allies-say-armored-vehicles-will-give-ukraines-troops-an-edge-11672958229?page=1>

⁴ <https://www.delfi.lt/ru/abroad/global/posol-ssha-pri-obse-ozhidaet-chto-shtaty-podderzhat-peredachu-istrebitelej-f-16-soyuznikov-ukraine.d?id=92328375>

щоб новий «Рамштайн» у лютому 2023-го розглянув відправку в Україну далекобійних ракет та винищувачів F-16. Оглядачі наводили думку посла США при ОБСЄ **Майкла Карпентера**⁴, що Вашингтон погодиться з ідеєю партнерів передати Україні ці невразливі винищувачі.

У цьому контексті слід зауважити, що після розпочатого ЗСУ контрнаступу у вересні 2022-го року Україна фактично не отримувала жодної нової номенклатури озброєнь, хоча Захід належним чином посилював українську армію й далі – саме тими типами зброї та боєприпасів, які надавав до вересня. Такою новою номенклатурою мали стати ударні безпілотники Gray Eagle з ракетами Hellfire або ракети ATACMS. У листопаді 2022-го року США навіть розглядали можливість зробити певні «технічні налаштування», які оглядачі зрозуміли як зменшення потужності БпАК. Однак рішення не було реалізоване. Кардинальні зміни справді відбулися у постачаннях засобів ППО-ПРО, включаючи майже фантастичні рішення надати три батареї американських протиракетних комплексів Patriot та нові французько-італійські SAMP/T – це дійсно так. Але це – зброя захисту, і здійснити деокупацію України вона сприятиме, але посилити наступ вона неспроможна.

Січень 2023-го року для київської влади і ЗСУ виявився часом боротьби за зброю. Машина БМП, які ЗСУ мають отримати у лютому–березні, за своїми функціями здатні підтримувати танки під час наступу. Отже, «танкове питання» дуже турбувало як владу, так і все українське суспільство. Звісно, Україна чекає на 120 модернізованих танків Т-72 від Чехії (профінансовані США та Нідерландами), 60 польських модернізованих танків (з них 30 РТ-91, це окрім 14 танків Leopard-2) та ще близько 20 танків від Марокко. Це стало першим кроком до вирішення гострої проблеми створення потужного залізного кулака, який міг би технологічно перевершити бронетанкові можливості противника.

Питання набуло широкої міжнародної дискусії. Але в останні дні січня Захід почав діяти більш рішуче: заява президента Байдена про передачу Україні 31-го танка Abrams M1 (для оснащення одного батальйону) і рішення канцлера Шольца передати Україні 14 танків Leopard-2 модифікації А6 та ухвалення реекспорту цих танків з інших країн стали явним наслідком лідерів країн НАТО прислухатися до вимог переважної більшості західної спільноти. Навіть такі країни, як Канада та Португалія, заявили про можливість передачі танків Leopard-2. Щоправда, вирішальною проблемою в ході війни можуть стати терміни передачі, бо передача може статися приблизно через три місяці, тобто десь у квітні 2023-го року. А це може підштовхнути Путіна діяти на випередження.

Стан справ та наявність ресурсів у противника є **третім за вагомістю чинником** – він визначає здатність РФ до відновлення та розвитку воєнного потенціалу після низки поразок на українському фронті у 2022 році та відповідних обмежень внаслідок західних санкцій.

Суспільство РФ глибоко хворе та інфіковане морально. Народ демонструє дивну слухняність та живе лозунгами кривавого Путіна. Показовим щодо цього був репортаж The New York Times наприкінці грудня 2022-го року про те, як у Рязані оплакують своїх загиблих солдатів, але про

війну Путіна мовчать і не обурюються на повернення синів додому у пластикових мішках⁵. Суспільство поки що здатне хіба що на тихий опір: окрім згаданої втечі з країни після оголошення Путіним 21 вересня 2022-го року «часткової» мобілізації набрала обертів ще одна тенденція – підпали і пожежі на об'єктах військової, оборонно-промислової та енергетичної інфраструктури.

Однак після призначення 11 січня командувати війською проти України начальника Генштабу ЗС РФ **Валерія Герасимова** Міноборони ворожої країни уточнило плани збільшення чисельності армії до 1,5 млн чоловік від 2023-го до 2026-го року (під час колежії Міноборони РФ 21 грудня 2022-го року про терміни створення велетенського війська мовчали). Місяць січень став офіційним відліком часу, хоча підготовка мобілізаційного ресурсу тривала з вересня 22-го року, а за оцінками української воєнної розвідки станом на кінець січня вже призвали 315 тисяч осіб. Цей процес набиратиме обертів, тим більше, що почалося стрімке й системне «розхитування» російського суспільства. Поки пропагандисти кричать про наступ «усього блоку НАТО», Кремль тим часом розширює діапазон для призову – готує суспільство до збільшення віку призовників до 30 років (з 27-и) та зняття обмежень з багатодітних батьків. Між іншим, Кремль має намір збільшити кількість контрактників у ЗС до 695 тис. осіб.

Отже, Кремль повністю змінив підходи до війни, а нині змінює ставлення російського суспільства до війни (розгортання ППО у Москві – лише один із багатьох способів вишколити суспільство). Путін із Герасимовим почали готувати людські маси до великої, довготривалої, виснажливої війни, а не до завершення так званої «спеціальної військової операції». Йдеться саме про підготовку всієї російської держави до проведення нової стратегічної наступальної операції проти України та ліквідації її як незалежної, суверенної країни.

Якщо вважати, що підготовка в РФ до нового наступу насправді розпочалася ще восени 2022-го року, то готовність до нового великого наступу може бути в березні–квітні 2023-го року. Перед кремлівськими керівниками постала справжня дилема: кинути у наступ у березні–квітні «напівфабрикати» (тобто не до кінця підготовлені війська) чи доводити підготовку армії і країни до рівня справжньої готовності. У цьому контексті не зайвим буде нагадати публікацію телеканалу CNN⁶ наприкінці січня: за останні кілька місяців керівництво РФ відправило десятки тисяч нових військових для посилення лінії фронту у війні з Україною – це «мало що змінило» в ситуації на фронті, оскільки мобілізовані прибули з поганим спорядженням та без необхідної підготовки.

Можливо, саме тому керівництвом РФ і закладені довгострокові цілі – поступове будівництво армії радянського типу для великої війни з НАТО. Але Путін також відчуває: втрата часу зменшує перспективи його режиму та його особисто. Крім того, важливим елементом впливу на російське суспільство став той факт, що російсько-українська війна стала першою в історії, яка відбувається практично в онлайн режимі. Це унеможливує приховання таких масштабних епізодів війни, як високоточний удар по ПТУ з мобілізованими росіянами в Макіївці та загибель великої

⁵ <https://www.nytimes.com/2022/12/27/world/europe/ryazan-russia-support-ukraine-war.html>

⁴ https://edition.cnn.com/europe/live-news/russia-ukraine-war-news-1-23-23/h_8040a5695df0c9de94a0dc0007bbf7a2

кількості мобілізованих. Попри засекречення кількості загиблих та поширення відеокадрів танцюючого міністра оборони *Шойгу* під час святкування Нового року витік інформації про такі масштабні втрати відбувся та викликав надзвичайний резонанс.

Подібні високоточні удари ЗСУ відбувалися і під час численних вогневих уражень Чорнобаївки, але, здається, військово командування РФ не здатне вчитися на своїх чисельних помилках. Одна з причин тут може бути в тотальній недовірі командирів своїм підлеглим, що вимушує робити такі скупчення особового складу всупереч великим ризикам ураження, – можливо, задля повного контролю солдатів. Отже, Макіївка – не просто епізод втрат та свідчення розкладання російської армії, а переконлива ознака неухильного руху кремлівського режиму до свого незворотного кінця.

Варто також нагадати, що ставки Путіна на ПБК «Вагнера» не виправдалися та загострили конфлікт у його оточенні, – у перші дні січня засновник цього угруповання Пригожин визнав, що його бойовики не можуть прорвати оборону української армії навколо Бахмуту. Але ключовим у заяві організатора ПБК стало визнання як причини провалу недостатньої кількості бронетехніки і боеприпасів. Це не тільки намір перекласти відповідальність на Генштаб РФ та особисто на начальника Генштабу ЗС РФ Герасимова, якого, до речі, бойовики «Вагнера» публічно обляяли саме за брак боеприпасів. Такі події вказують не тільки на виснаженість російських угруповань, але й на серйозні проблеми управління через суперництво та безпрецедентне напруження всередині російської верхівки.

Однак гра ще не зіграна до кінця. Пропагандисти невинно повторюють: ядерна держава не може програти. На Заході погоджуються, що по відношенню до ядерної Росії не підходять відомі тези *В.Черчилля* – про те, що кінцем війни має стати знищення оборонного потенціалу ворога (за часів Черчилля – нацистської Німеччини та Японії).

Москва у зв'язку з підготовкою нового витка глобальної війни намагається нарощувати військовий потенціал. **На тлі військово-технічної підтримки Києва західними державами можна казати про новий виток гонки озброєнь, який за масштабами може досягти рівня «холодної війни» ХХ століття.**

Варто нагадати лише деякі приклади, щоб усвідомити розмах амбіцій РФ. Так, в останні дні грудня 2022-го прес-служба ПАТ «Об'єднана авіабудівна корпорація» (ОАК) заявила, що Повітряно-космічні сили (ПКС) РФ отримали чергову партію винищувачів Су-57 та виконали програму 2022-го року з виробництва Су-57 і Су-35С. Тоді OSINT-аналітики говорили, що йдеться про чотири літаки Су-57. Вже на початку січня 2022-го року корпорація «Ростех» прозвітувала про передачу армії РФ чергової партії танків Т-90М «Прорив» від «Уралвагонзавод» у Нижньому Тагілі. Тоді ж портал Army Recognition вказував, що протягом кількох місяців російська оборонна промисловість продовжує постачати своїм збройним силам велику кількість основних бойових танків Т-72Б3 і Т-90М, незважаючи на міжнародне економічне ембарго, «виробництво

танків, здається, не зменшується». У свою чергу, ГУР МОУ поінформував: щомісяця РФ здатна виготовляти близько 50-и високоточних ракет: 20 з них типу «Калібр» та 30 Х-101. Нарешті, з пропагандистських публікацій в РФ стало відомо, що в 2023-ому році російські загарбники мають намір виготовити понад 40 бойових літаків – серед іншого, згадані вже новітні Су-57.

Однак чи все так добре складається в РФ з організацією гонки озброєнь? Між іншим, із публікації 19 січня у виданні «Новые известия»⁷ стало відомо про безпрецедентний кадровий голод на підприємствах ВПК РФ. Незважаючи на те, що вони перейшли на посиленій режим роботи (нерідко на цілодобовий), порожніми залишаються десятки тисяч робочих місць. Видання процитувало виконавчого директора «Уралвагонзаводу» **Володимира Рошупкіна**, який заявив, що завод УВЗ (до речі, єдиний в РФ виробник танків) не може знайти навіть некваліфікованих працівників. «Нам не вистачає спеціалізованих кадрів. Насамперед, це верстатники. Але кадрів уже не вистачає і без спеціальності, тобто людей, яких ми могли б навчити. Навіть жінок без фаху не можемо набрати. На даний момент нам потрібно 50 робітниць, яких готові навчити. Оплата відрядна. Охочих немає. Але переважно не вистачає, звичайно, чоловіків», – уточнив топ-менеджер ВПК.

Видання також повідомило, що кількість вакансій на оборонних заводах подвоїлася, а на деяких зросла в рази. У цілому, підприємствам ВПК РФ не вистачає щонайменше 40–50 тис кваліфікованих фахівців. Згідно з інформацією видання «Новые известия», лише за вересень 2022-го року, після оголошення Путіним «часткової» мобілізації, кількість вакансій у ВПК виросло на 7 %. Нині ж підприємства ВПК працевлаштовують ув'язнених до примусових робіт. Наприклад, за даними ГУ ФСВП по Свердловській області тільки на «Уралвагонзавод» відправлено 250 засуджених громадян. Отже, масштаби кадрового голоду надзвичайно великі.

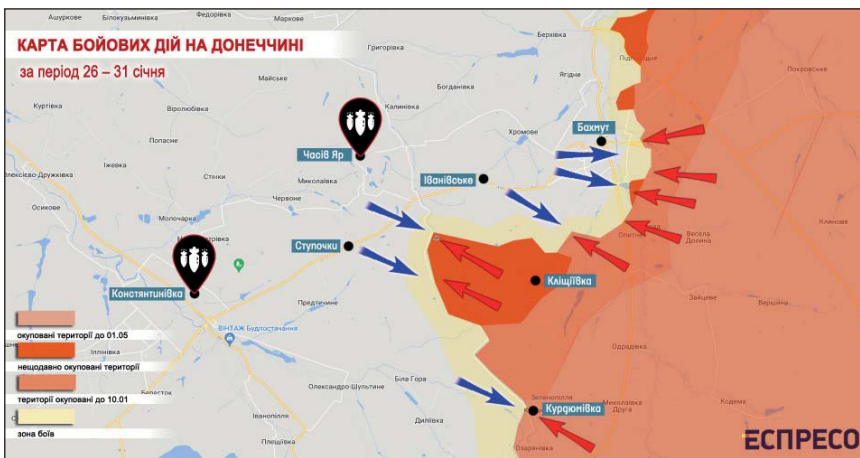
Ще один показовий приклад: провідний виробник бронетранспортерів – «Курганський машинобудівний завод» – розіслав вакансії до сотень центрів зайнятості по всій країні. Пропонує працівникам не лише оплату житла, а й гарантоване працевлаштування членів родини. А оборонні підприємства Москви наприкінці січня готові платити токарям із регіонів по 200 тисяч рублів.

Наразі серед найбільш затребуваних фахівців у ВПК, згідно з оцінками вакансій оборонних заводів, входять інженер-електронік, оператор верстатів з ПУ, токарь, токарь-розточник, фрезерувальник, слюсар механозбірних робіт, слюсар з контрольно-вимірювальних приладів та автоматики, електромонтер з обслуговування електроустаткування. Профільний заступник голови уряду РФ **Юрій Борисов** ще влітку 2022-го року зазначав, що у майбутньому дефіцит кадрів на підприємствах ВПК може збільшитися до 400 тис. осіб.

Але це мало турбує Путіна – він впевнений у неоссяжності ресурсів РФ та вже почав діяти у напрямку поставити Росію на воєнні рейки. Так, за інформацією ZN.UA, нині замовлення на пошиття військової форми отримали компанії Білорусі, Ірану, В'єтнаму, Китаю. А консервні

⁷ <https://newizv.ru/news/2023-01-19/v-boy-idut-stariki-oboronnye-zavody-strany-ne-mogut-nabrat-rabochih-3943121>

⁸ <https://zn.ua/ukr/international/putin-zrobiv-vibir-jakoju-bude-vijna-z-rosijeju-tsoho-roku.html>

Карта бойових дій за період 26–31 січня 2023 року. Джерело: <https://espresso.tv/karta-boyovikh-diy-v-ukraini-stanom-na-1100-27-kvitnya>

Передумови для цього є, хоча в січні 2023-го року лідерам Заходу досі бракувало політичної волі, що дозволяло Путіну грати в небезпечну гру на підвищення ставок. Хоча саме у січні 2023-го року Європарламент проголосував за резолюцію, яка закликає до створення спеціального міжнародного суду не лише щодо Путіна та російського керівництва, а й *Лукашенка* та керівництва Білорусі.

заводи Білорусі також значною мірою орієнтовані на потреби російської армії. Крім того, наявний дефіцит снарядів великого калібру та ракет для реактивної артилерії російські загарбники намагаються подолати за рахунок партнерів: на 70 % спустошили склади Білорусі та почали викупувати боєкомплекти в країнах Близького Сходу, Африки, Азії, куди РФ раніше поставляла озброєння⁸. До того ж зняли зі зберігання в Білорусі 67 танків Т-72, що свідчить про проблеми власної консервації зброї в арсеналах. Щоправда, у них залишилися великі сподівання на поставки зброї з КНДР та Ірану та високотехнологічних комплектуючих з Китаю.

Подолати наявні проблеми переозброєння Кремль здатен лише частково, наприклад, шляхом спрощення виробництва озброєнь, коли існуюча номенклатура вже не здатна підтвердити заявлені характеристики (так вважають фахівці військової розвідки України). Зокрема, ракети втрачають точність. Але шлях спрощення виробництва (разом не до кінця навченим персоналом) може створити додаткові проблеми. Наприклад, «відвантажена» ПКС РФ партія винищувачів Су-57 не є власне літаками Су-57 із заявленими раніше характеристиками. Це новий літак тільки наполовину, і РФ не вдається довести Су-57 до заявленого рівня, – так само, як не змогли в РФ зробити й модернізацію літака Ту-160. Це не дозволяє їм здійснити загальну технологічну деградацію авіапрому. Йдеться про використання старих вузлів, зокрема двигуна, стелс-технології малопомітності та системи керування літака.

А поки що американський генерал впевнений: війна не закінчиться у 2023-му році. Можливо, він так каже тому, що до останнього буде проти надання Україні танків, далекобійних ракет та літаків.

Однак ключове питання цієї війни – визнання поразки злочинного путінського режиму як мети консолідованого світу.

Цілком можливо, що у 2023-ому році це буде «останній бій» путінського режиму, але ціна боротьби української нації за виживання може бути занадто високою. Саме тому питання забезпечення перемоги України у справедливій війні стає першочерговим завданням для всього світу. ■